

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

Ūnijas iela 45, Rīga, LV-1039 | tālrunis 67097200 | fakss 67097277 | e-pasts sprk@sprk.gov.lv

PADOMES LĒMUMS

Rīgā

16.07.2020.

Nr. 93

(prot. Nr.30, 1.p)

Par dabasgāzes sadales sistēmas operatora akciju sabiedrības „Gasos” neatkarības nodrošināšanai veikto pasākumu pietiekamību

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators) 2020.gada 27.martā saņēma un izvērtēja dabasgāzes sadales sistēmas operatora akciju sabiedrības „Gasos”, vienotais reģistrācijas numurs: 40203108921, juridiskā adrese: Vagonu iela 20, Rīga, LV-1009 (turpmāk – AS „Gasos”), 2020.gada 27.marta iesniegumu Nr.1.1-6/1116 ar ziņojumu par AS „Gasos” atbilstību neatkarības prasībām (turpmāk – Ziņojums) un to pamatojošiem dokumentiem.

Ar 2020.gada 21.aprīļa vēstuli Nr.1-2.44/110-IP Regulators pieprasīja AS „Gasos” papildu informāciju un saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 64.panta otro daļu pagarināja iesnieguma izskatīšanas un administratīvā akta par dabasgāzes sadales sistēmas operatora neatkarības nodrošināšanai veikto pasākumu pietiekamību izdošanas termiņu uz laiku, ne ilgāku par četriem mēnešiem no Ziņojuma saņemšanas dienas, – līdz 2020.gada 27.jūlijam. Regulatora pieprasīto informāciju AS „Gasos” iesniedza ar 2020.gada 30.aprīļa iesniegumu Nr.1.1-6/1485 (turpmāk – Iesniegums).

Regulators konstatē:

1. Nosacījumi dabasgāzes sadales sistēmas operatora neatkarības nodrošināšanai noteikti Enerģētikas likuma 45.panta trešajā daļā. Saskaņā ar Enerģētikas likuma 45.panta trešās daļas 1.punktu personas, kuras atbild par dabasgāzes sadales sistēmas operatora vadību, nedrīkst iesaistīties vertikāli integrēta dabasgāzes komersanta struktūrās, kas tieši vai netieši ir atbildīgas par dabasgāzes ražošanu, pārvadi, uzglabāšanu, sašķidrinātās dabasgāzes pakalpojumu sniegšanu un tirdzniecību. Saskaņā ar Enerģētikas likuma 45.panta trešās daļas 2.punktu dabasgāzes sadales sistēmas operatoram jāveic atbilstoši pasākumi, lai nodrošinātu, ka personas, kuras atbild par dabasgāzes sadales sistēmas operatora vadību, varētu rīkoties neatkarīgi.
2. Saskaņā ar Enerģētikas likuma 45.panta trešās daļas 3.punktu dabasgāzes sadales sistēmas operatoram ir tiesības pieņemt lēmumus neatkarīgi no vertikāli integrētā energoapgādes komersanta attiecībā uz aktīviem, kas vajadzīgi dabasgāzes sadales tīkla ekspluatācijai, uzturēšanai vai attīstībai.
3. Atbilstoši Enerģētikas likuma 45.panta trešās daļas 4.punktam dabasgāzes sadales sistēmas operators izstrādā atbilstības programmu, kurā noteikti konkrētu darbinieku

pienākumi, kā arī pasākumi, kas veicami, lai nepieļautu diskriminējošu rīcību, un nodrošina pienācīgu minētās programmas ieviešanas kontroli. Dabaszāzes sadales sistēmas operators ieceļ personu vai nosaka struktūru, kas ir atbildīga par atbilstības programmas ieviešanas kontroli, katru gadu iesniedz regulatoram ziņojumu par veiktajiem pasākumiem un šo ziņojumu publisko. Regulators pēc ziņojuma izvērtēšanas sniedz atzinumu par neatkarības nodrošināšanai veikto pasākumu pietiekamību. Regulatora atzinumā norādītos trūkumus dabaszāzes sadales sistēmas operators novērš Regulatora noteiktajā termiņā.

4. Saskaņā ar Regulatora 2017.gada 26.janvāra lēmuma Nr.1/3 „Noteikumi par prasībām dabaszāzes sadales sistēmas operatora neatkarībai” (turpmāk – Noteikumi) 5.punktu šo noteikumu 4.punktā minētais ziņojums AS „Gaso” jāpublicē savā tīmekļvietnē.
5. Regulators 2020.gada 27.martā saņēma AS „Gaso” Ziņojumu un tam pievienotus dokumentus, kas pamato Enerģētikas likuma 45.panta trešajā daļā un Noteikumu 2.punktā noteikto prasību izpildi. Atbilstoši Enerģētikas likuma 45.panta trešās daļas 4.punktam AS „Gaso” ir iecēlusi atbilstības programmas pārvaldītāju, kas veic atbilstības programmas ieviešanas un izpildes kontroli. AS „Gaso” ir publicējusi Ziņojumu savā tīmekļvietnē¹.
6. Dabaszāzes sadales sistēmas operatora neatkarības pietiekamības izvērtēšana ietver AS „Gaso” vadības funkcionālās neatkarības izvērtēšanu atbilstoši Enerģētikas likuma 45.panta trešās daļas prasībām, ievērojot informāciju un dokumentus, kurus AS „Gaso” iesniegusi saskaņā ar Noteikumu 2.punktā noteikto.
7. AS „Gaso” apliecina, ka tās padomes un valdes locekļi darbojas neatkarīgi un viņiem tiek nodrošinātas tiesības neatkarīgi no vertikāli integrēta dabaszāzes komersanta – akciju sabiedrības „Latvijas Gāze”, vienotais reģistrācijas numurs: 40003000642, juridiskā adrese: Aristida Briāna iela 6, Rīga, LV-1001 (turpmāk – AS „Latvijas Gāze”), koncerna – pieņemt lēmumus attiecībā uz aktīviem, kas nepieciešami dabaszāzes sadales tīkla ekspluatācijai, uzturēšanai vai attīstībai. AS „Gaso” valdes un padomes locekļu neatkarības prasības ir ietvertas AS „Gaso” statūtos, padomes nolikumā, valdes reglamentā un valdes locekļu darba līgumos. Valdes locekļu darba līgumos noteikts, ka valdes loceklis apņemas ievērot Enerģētikas likumā, statūtos un valdes reglamentā noteiktās personiskās neatkarības prasības un nedarbojas valdošā īpašnieka struktūrās. Valdes loceklis darbojas neatkarīgi no valdošā īpašnieka, vienlaicīgi nodrošinot valdošā īpašnieka ekonomisko tiesību aizsardzību attiecībā uz AS „Gaso” rīcībā esošo aktīvu atdevi.
8. Attiecībā uz AS „Gaso” noslēgtajiem ārpakalpojumu līgumiem un sadarbības līgumiem, kā arī AS „Gaso” un AS „Latvijas Gāze” kopīgi rīkotajiem iepirkumiem AS „Gaso” apliecina, ka tā savā darbībā primāri vadās no neatkarības prasību ievērošanas, atbilstoši savām interesēm, izslēdzot kopīgas komercdarbības vai kopīgas stratēģiskās plānošanas iespējas, aizsargājot komerciālo informāciju.
9. No 2019.gada janvāra līdz 2019.gada martam (ieskaitot) AS „Latvijas Gāze” uz vienošanās pamata ar AS „Gaso” sniedza dabaszāzes lietotājiem konsultācijas par komercuzskaites mēraparāta (turpmāk – skaitītājs) rādījumu ziņošanas kārtības izmaiņām (atteikšanos no skaitītāja rādījumu kartītēm saistītajiem lietotājiem un pāreju uz rādījumu nodošanu elektroniski) un AS „Gaso” pakalpojumu tarifu struktūras izmaiņām (spēkā no 2019.gada 1.janvāra). AS „Gaso” Iesniegumā norāda, ka, neskatoties uz informatīvajiem pasākumiem masu medijos un informāciju AS „Gaso”

¹ <https://www.gaso.lv/neatkaribas-zinojums>.

tīmekļvietnē, ar sadales tarifu izmaiņām dabasgāzes lietotāji faktiski saskārās līdz ar dabasgāzes tirgotāja AS „Latvijas Gāze” sagatavotā un izsūtītā dabasgāzes patēriņa pārskata saņemšanu. (*)².

Iesniegumā AS „Gaso” apliecina, ka citi dabasgāzes tirgotāji ar iebildumiem par dabasgāzes lietotāju apkalpošanas intensitātes palielināšanos jautājumos, kas skar AS „Gaso” kompetenci, nav vērsušies. (*)³.

10. Saskaņā ar Noteikumu 2.6.apakšpunktu sistēmas operators iesniedz Regulatoram apliecinājumu, ka vertikāli integrētam dabasgāzes komersantam nav iespēju ietekmēt sistēmas operatora darbību, ja sistēmas operators ar vertikāli integrētu dabasgāzes komersantu kopīgi izmanto pakalpojumus (personāls, informācijas tehnoloģiju sistēmas, mītne u.tml.). Apliecinājumam pievieno aprakstu, kurā ietverti pasākumi, kas tiek veikti, lai nepieļautu vertikāli integrēta dabasgāzes komersanta ietekmi uz sistēmas operatora neatkarību, un dokumentus, kas apliecina jebkādu interešu konfliktu neesamību (piemēram, dokumentus, kas apliecina, ka pakalpojumi no vertikāli integrēta dabasgāzes komersanta tiek saņemti, balstoties uz tirgus apstākļiem). Šā lēmuma konstatējošās daļas 9.punktā minētā pakalpojuma apraksts sniegts Iesniegumā, kurā AS „Gaso” apliecina, ka minētās sadarbības ar AS „Latvijas Gāze” kontekstā nav notikuši nekādi AS „Gaso” neatkarības prasību pārkāpumi un citu dabasgāzes tirgotāju efektīvas konkurētspējas interešu apdraudējums, jo minētais pakalpojums skāra pamatā konkrētu dabasgāzes lietotāju grupu (saistītos lietotājus), kas ir AS „Latvijas Gāze” pārziņā.

11. Saskaņā ar akciju sabiedrības „KPMG Baltics AS” 2020.gada 11.marta audita atzinumu nav konstatēts, ka AS „Gaso” informācijas tehnoloģijas (sistēmas) nenodrošinātu konfidencialitāti komerciālajai informācijai, kuru sistēmas operators ieguvus, pildot savus pienākumus. (*)⁴.

12. AS „Gaso” pilnvarotais pārstāvis Regulatora padomes 2020.gada 16.jūlija sēdē uzturēja Iesniegumā sniegto viedokli un informēja, ka AS „Gaso” kā dabasgāzes sadales sistēmas operators ir darbojusies atbilstoši Enerģētikas likuma prasībām, norādot, ka arī turpmāk tiks īstenota pienācīga AS „Gaso” izstrādātās atbilstības programmas ieviešanas kontroles nodrošināšana.

Izvērtējot AS „Gaso” iesniegtos dokumentus un informāciju, attiecībā uz pārskata periodu **Regulators secina:**

1. AS „Gaso” padomes un valdes locekļi nav iesaistījušies vertikāli integrēta dabasgāzes komersanta – akciju sabiedrības „Latvijas Gāze” koncerna – struktūrās, kas tieši vai netieši ir atbildīgas par dabasgāzes ražošanu, pārvadi, uzglabāšanu, sašķidrinātās dabasgāzes pakalpojumu sniegšanu un tirdzniecību.
2. AS „Gaso” padomes un valdes locekļi var rīkoties neatkarīgi no vertikāli integrēta dabasgāzes komersanta – AS „Latvijas Gāze” koncerna.
3. AS „Gaso” tiek nodrošinātas tiesības pieņemt lēmumus neatkarīgi no vertikāli integrēta dabasgāzes komersanta – AS „Latvijas Gāze” koncerna – attiecībā uz aktīviem, kas vajadzīgi dabasgāzes sadales tīkla ekspluatācijai, uzturēšanai un attīstībai.

² Satur ierobežotas pieejamības informāciju.

³ Satur ierobežotas pieejamības informāciju.

⁴ Satur ierobežotas pieejamības informāciju.

4. AS „Gaso” izstrādātajā dokumentā „Atbilstības programma nediskriminējošas sadales sistēmas operatora rīcības nodrošināšanai” (turpmāk – Atbilstības programma) ir noteikti konkrētu darbinieku pienākumi un veicamie pasākumi, lai nepieļautu diskriminējošu rīcību, tomēr AS „Gaso” veiktie pasākumi un Atbilstības programmas ievērošanas kontrole ir bijusi nepietiekama.
5. Regulators secina, ka atbilstoši Ministru kabineta 2017.gada 7.februāra noteikumiem Nr.78 „Dabaszgāzes tirdzniecības un lietošanas noteikumi” (turpmāk – MK noteikumi Nr.78) dabaszgāzes tirdzniecība un piegāde lietotājam notiek tikai uz dabaszgāzes tirdzniecības līguma pamata. Proti, dabaszgāzes apgādē tiek īstenots lietotāju centriskais modelis, kas paredz vienu lietotāju kontakta punktu, kurā risināt visus jautājumus, kas saistīti ar dabaszgāzes piegādi, izņemot pieslēguma izveides kārtību, atļautās slodzes maiņu, dabaszgāzes lietošanu un uzskaiti (MK noteikumu Nr.78 5.punkts). Centriskais modelis paredz dabaszgāzes tirgotāja pienākumu skaidrot jautājumus par rēķinā iekļauto informāciju, tajā skaitā sistēmas pakalpojuma tarifu izmaiņām, savukārt lietotāju konsultācijas par dabaszgāzes uzskaites tehniskajiem jautājumiem ir sadales sistēmas operatora atbildība.
Ņemot vērā iepriekš minēto, lai sasniegtu labāko rezultātu savlaicīgas informācijas nodrošināšanā, Regulatora ieskatā, sistēmas pakalpojuma tarifu un skaitītāju rādījumu ziņošanas kārtības izmaiņu gadījumā komunikācijas nodrošināšanā iespēju robežās būtu jāiesaistās un atbildība jāuzņemas visām ieinteresētajām pusēm. Līdz ar to šā lēmuma konstatējošās daļas 9.punktā minētajos apstākļos dabaszgāzes lietotāju konsultēšanā AS „Latvijas Gāze” un AS „Gaso” bija līdzatbildīgas.
6. Tiesiskajos apstākļos, kad dabaszgāzes sadales sistēmas operators un dabaszgāzes tirgotāji ir līdzatbildīgi par dabaszgāzes lietotāju konsultēšanu jautājumos, kas attiecas uz rēķinos iekļauto informāciju, tajā skaitā sistēmas pakalpojuma tarifu izmaiņām un skaitītāju rādījumu ziņošanas kārtību, (*)⁵.
7. Turklāt no dabaszgāzes sadales sistēmas operatora neatkarības prasību viedokļa izvērtējamajos apstākļos AS „Gaso” rīcībā ir saskatāms diskriminējošas rīcības risks vertikāli integrēta dabaszgāzes komersanta labā. (*)⁶. Tomēr no AS „Gaso” sniegtā skaidrojuma izriet, ka šāda informācija citiem dabaszgāzes tirgotājiem netika sniegta. Arguments par to, ka izvērtējamajos apstākļos tika konsultēti saistītie lietotāji, vērtējams kritiski, jo saistītie lietotāji ir potenciāli tirgus dalībnieki. Tāpat mājražniecības lietotāji, kas ir tirgus dalībnieki, var atgriezties saistītā lietotāja statusā. Tāpēc, lai neietekmētu konkurences apstākļus, visi dabaszgāzes tirgotāji līdzīgos apstākļos ir uzlūkojami vienādi. Ņemot vērā iepriekš minēto, ir pamats uzlikt AS „Gaso” pienākumu turpmāk nodrošināt nediskriminējošu rīcību pret visiem dabaszgāzes tirgus dalībniekiem.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, saskaņā ar Regulatora 2017.gada 26.janvāra lēmuma Nr.1/3 „Noteikumi par prasībām dabaszgāzes sadales sistēmas operatora neatkarībai” 7.punktu, pamatojoties uz likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9.panta otro daļu, Enerģētikas likuma 45.panta trešās daļas 4.punktu un Administratīvā procesa likuma 55.panta 1.punktu un 65.panta trešo daļu,

⁵ Satur ierobežotas pieejamības informāciju.

⁶ Satur ierobežotas pieejamības informāciju.

padome nolemj:

1. atzīt, ka AS „Gasol” veiktie pasākumi neatkarības nodrošināšanai ir pietiekami daļā, kas attiecas uz AS „Gasol” un tās padomes un valdes locekļu neatkarību no vertikāli integrētā energoapgādes komersanta;

2. uzdot AS „Gasol” nodrošināt, ka Atbilstības programmā noteiktie darbinieku pienākumi un pasākumi nepieļauj diskriminējošu rīcību, un nodrošināt pienācīgu Atbilstības programmas ieviešanas kontroli.

Lēmums stājas spēkā ar tā parakstīšanas dienu.

Šo administratīvo aktu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no dienas, kad ieinteresētā persona uzzina vai tai vajadzēja uzzināt par pieņemto administratīvo aktu.

Priekšsēdētājs

R. Irklis

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU